

FENOMENUL INFLAȚIEI ȘI IMPACTUL SĂU ASUPRA ECONOMIEI ÎN PERIOADA POST-COVID ÎN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ÎN EUROPA

Lucreția LUPAȘCU

Departamentul Economie și Management, grupa AA-222, Facultatea Inginerie Economică și Business, Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

Coordonator științific: Rina ȚURCAN, dr., conf.univ., Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat. Inflația este creșterea în timp a prețului bunurilor și serviciilor din economie. Aceasta poate fi cauzată de o varietate de factori, inclusiv o creștere a cererii, o scădere a ofertei, creșterea costurilor producției, fluctuații ale cursului valutar sau creșterea masei monetare în circulație. Inflația poate avea efecte economice negative, cum ar fi reducerea puterii de cumpărare a monedei și sporirea incertitudinii economice. Pe de altă parte, o inflație moderată poate fi considerată benefică, deoarece poate stimula creșterea economică și poate fi folosită ca instrument de politică monetară pentru a controla inflația. Există diferite tipuri de inflație, cum ar fi inflația de cerere, inflația costurilor și inflația structurală, fiecare având cauze și efecte diferite. Pentru a controla inflația, guvernele și băncile naționale/mondiale pot lua măsuri, cum ar fi ajustarea ratei dobânzii, controlul ofertei de bani și promovarea creșterii economice.

Cuvinte cheie: Inflație, rata inflației, IPC (Indicele Prețurilor de Consum), pandemia Covid - 19, soluții, recomandări.

Introducere

Inflația este o creștere generală treptată sau uneori bruscă a nivelului prețurilor pentru bunuri și servicii într-o economie. De obicei, inflația este măsurată prin creșterea ratei medii a prețurilor într-un anumit interval de timp, de obicei un an. Rata anuală a inflației reprezintă creșterea prețurilor de consum pentru o lună a anului curent față de aceeași lună a anului precedent, calculată ca raport procentual între indicele prețurilor pentru luna anului curent și indicele comparabil. luna anului precedent. Fenomenul inflației a fost un subiect major în perioada post-Covid atât în Republica Moldova cât și în toată Europa, deoarece pandemia a avut un impact semnificativ asupra economiei globale. În timp ce pandemia a dus la o scădere a cererii pentru bunuri și servicii, în multe țări guvernele și băncile centrale și-au revizuit politicile monetare prin reducerea ratelor dobânzilor și prin introducerea de măsuri de stimulare fiscală pentru a susține economia.

Abordarea conceptuală a inflației

Economiștii discută mult timp despre importanța așteptărilor inflaționiste pentru rezultatele economice. Relația de bază a efectului Fisher ridică întrebări teoretice și empirice cu privire la așteptările inflaționiste, astfel încât inflația trecută poate modela așteptările inflaționiste actuale, dar așteptările inflaționiste actuale pot modela și inflația actuală și viitoare. O varietate de mecanisme implică faptul că inflația și așteptările inflaționiste sunt interdependente [4].

Inflația este o creștere generalizată și persistentă a nivelului prețurilor pentru bunuri și servicii în economie. Aceasta poate fi cauzată de diferite factori, cum ar fi creșterea cererii, scăderea ofertei, creșterea costurilor de producție sau devalorizarea monedei. În continuare, voi prezenta viziunile mai multor autori cu privire la conceptul de inflație:

Milton Friedman - economist american, laureat al Premiului Nobel pentru Economie în 1976, a dezvoltat teoria monetaristă, care explică inflația prin creșterea cantității de bani din economie. El susținea că inflația este întotdeauna un fenomen monetar, cauzat de o creștere prea mare a ofertei de bani în raport cu creșterea economiei reale [1].

John Maynard Keynes - economist britanic, a dezvoltat teoria keynesiană, care susține că inflația poate fi cauzată de creșterea cererii fără a crește oferta de bunuri și servicii. El considera că inflația poate fi controlată prin intermediul politicilor fiscale și monetare [2].

Friedrich Hayek - economist austriac, laureat al Premiului Nobel pentru Economie în 1974, a susținut că inflația este cauzată de intervenția guvernului în economie, prin manipularea prețurilor și a ratei dobânzii. El a susținut că inflația poate fi prevenită prin respectarea principiilor pieței libere și a economiei de piață.

Paul Samuelson - economist american, laureat al Premiului Nobel pentru Economie în 1970, a susținut că inflația este un fenomen complex, care poate fi cauzat de mai mulți factori, cum ar fi creșterea cererii, scăderea ofertei, devalorizarea monedei sau creșterea costurilor de producție. El a subliniat importanța adoptării unei abordări cuprinzătoare pentru combaterea inflației.

Acestea sunt doar câteva dintre viziunile autorilor asupra conceptului de inflație, care reflectă varietatea și complexitatea fenomenului inflației în economie.

Din perspectiva teoriei economice, inflația poate fi cauzată de multipli factori, atât interni, cât și externi. În Moldova, ca și în Europa în ansamblu, poate fi citată drept o cauză majoră a inflației.

1. Cererea agregată în creștere.
2. Criza energetică.
3. Oferta redusă din cauza pandemiei și a războiului.

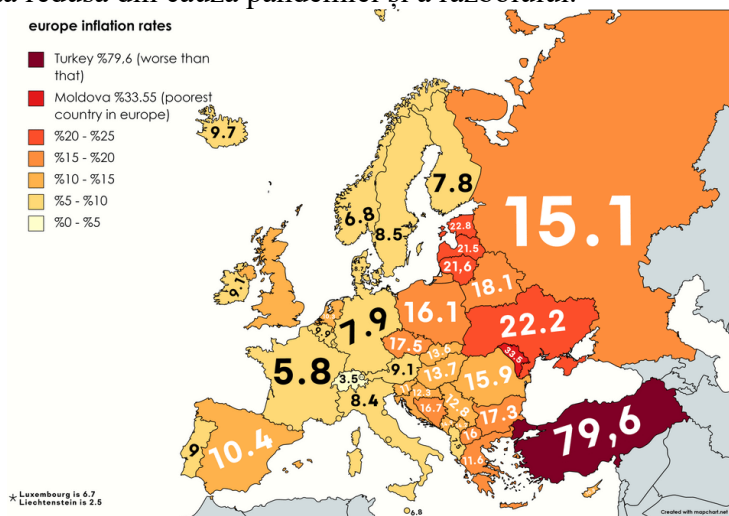

Figura 1. Ratele inflației în statele UE 2022

Sursa: Web Economic Forum

Cu toate acestea, odată cu redeschiderea activităților economice, cererea pentru bunuri și servicii a crescut, iar odată cu creșterea cererii, prețurile au început să crească, conducând la inflație. De asemenea, pandemia a afectat lanțurile de aprovizionare, ceea ce a dus la creșterea costurilor de producție și, implicit, la creșterea prețurilor pentru consumatori. În plus, politicile monetare și fiscale expansiviste au dus la creșterea ofertei de numerar, ceea ce a amplificat inflația. În multe țări, rata inflației a depășit țintele băncilor centrale, iar acestea au început să ia măsuri pentru a reduce inflația, cum ar fi creșterea ratei dobânzii. Impactul inflației asupra economiei poate fi considerat semnificativ. O inflație ridicată poate duce la scăderea puterii de cumpărare a banilor, ceea ce poate afecta consumatorii și economia în ansamblu.

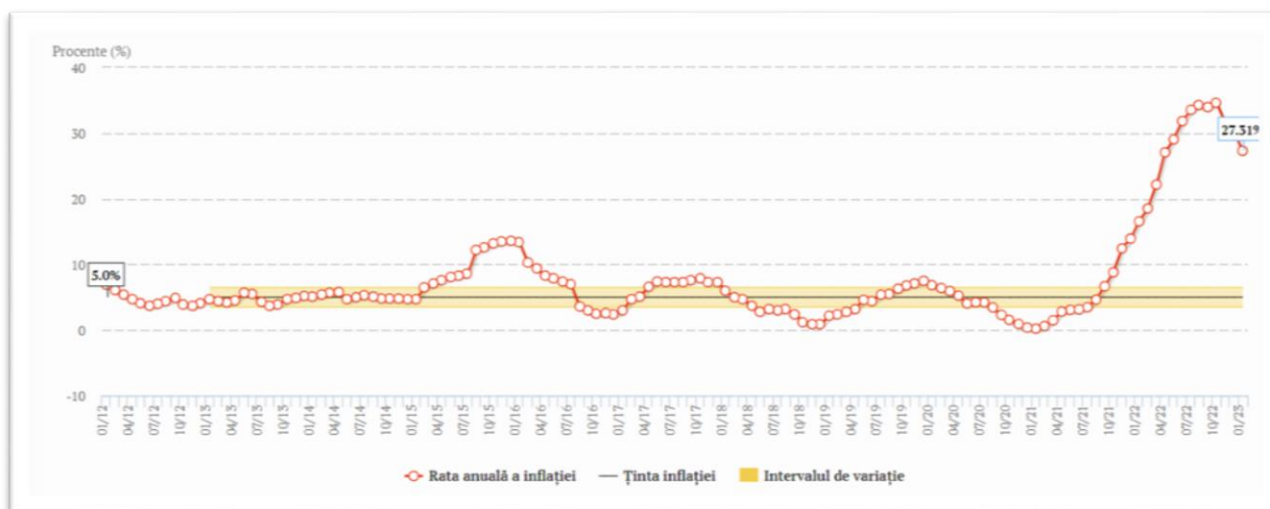
Inflația în Republica Moldova și în Europa Post-Covid

Impactul inflației asupra economiei poate fi declarat semnificativ atât în Republica Moldova, cât și în Europa. Ea a afecta puterea de cumpărare a banilor, ceea ce la rândul său a afectat consumatorii și economia generală. De asemenea, inflația a condus la creșterea costurilor de împrumut, ceea ce a influențat negativ asupra investițiilor și creșterii economice globale.

În Republica Moldova, inflația a crescut semnificativ în ultimii ani, iar pandemia a accentuat acest trend. La sfârșitul anului 2020, inflația a atins 4,7%, iar în 2021 a crescut la 7,2%, depășind ținta băncii centrale. Conform situațiilor extraordinare de criză inflaționistă, în anul 2021, Banca Națională a Moldovei a redresat și revizuit unele politici de creditare, care prognoza o diminuare a ratei inflației la începutul anului 2023.

În 2020, BNM și-a redus rata de politică la 2,65%. Acesta este cel mai scăzut nivel din istoria țării din cauza pandemiilor, crizelor și a oamenilor care nu consumă. Rata cheie a dobânzii a fost redusă cu scopul de a stimula consumul național și de a stimula economia. Începând cu a doua jumătate a anului 2021, BNM a început să majoreze ratele dobânzilor cheie în așteptarea efectelor inflaționiste, care au început să se manifeste foarte puternic. Ratele scăzute ale dobânzilor au dus la creșterea cheltuielilor de consum și la un acces fără precedent la creditele de consum. Pentru a reduce fluxul de bani în economie, rata cheie a dobânzii a fost majorată de șase ori într-o jumătate de an, ceea ce a accelerat inflația[10].Declanșarea războiului în Ucraina a dus la o dereglare adițională a lanțurilor logistice internaționale și a compromis distribuția bunurilor alimentare și non-alimentare la nivel global. Aceasta a intensificat și mai mult rata de majorare a prețurilor la nivel global.

Republica Moldova a fost, de asemenea, afectată de dezvoltarea economiei internaționale și s-a confruntat cu o creștere bruscă a prețurilor mărfurilor. Cu o inflație anuală de peste 10% la sfârșitul anului 2021, creșterea prețurilor de la jumătatea lui 2022 a fost de aproximativ 27%.

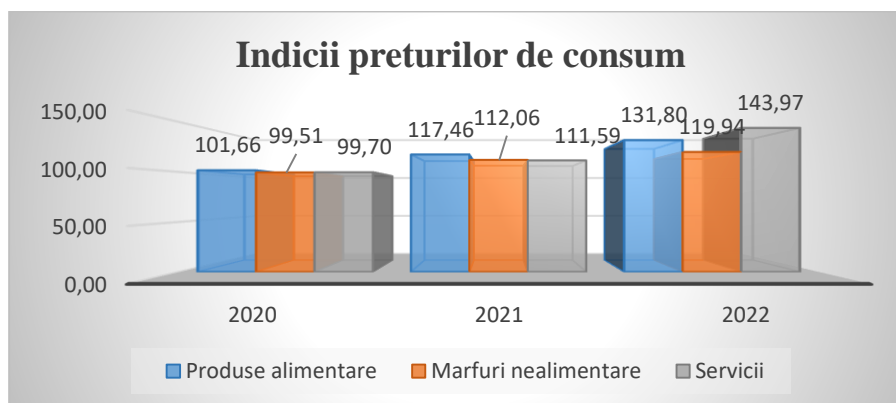

Figura 2. Rata inflației în Republica Moldova 2012-2022

Sursa: <https://bnm.md/>

Din cauza tendinței pozitive inflaționiste, prețurile au crescut dramatic, ele atingând practic cel mai ridicat nivel din ultimii 20 de ani. Accentuarea tendinței inflaționiste în Republica Moldova, apare după ce mai mult 10 ani creșterea anuală a prețurilor a fost mai mică de cca. 10% anual. Între 2010 și 2020, în Republica Moldova prețurile au sporit anual în mediu cu cca.6%.

Conform figurii 2 „Indicii prețurilor de consum” putem observa că în anul 2021 se atestă o creștere parțial egală în toate domeniile analizate, pe când în anul 2022, observăm că cea mai mare creștere a IPC-ului o dețin Serviciile și anume o creștere de cca 30% față de anul precedent. Produsele alimentare și mărfurile nealimentare la fel sunt în creștere cu cca. 10%.

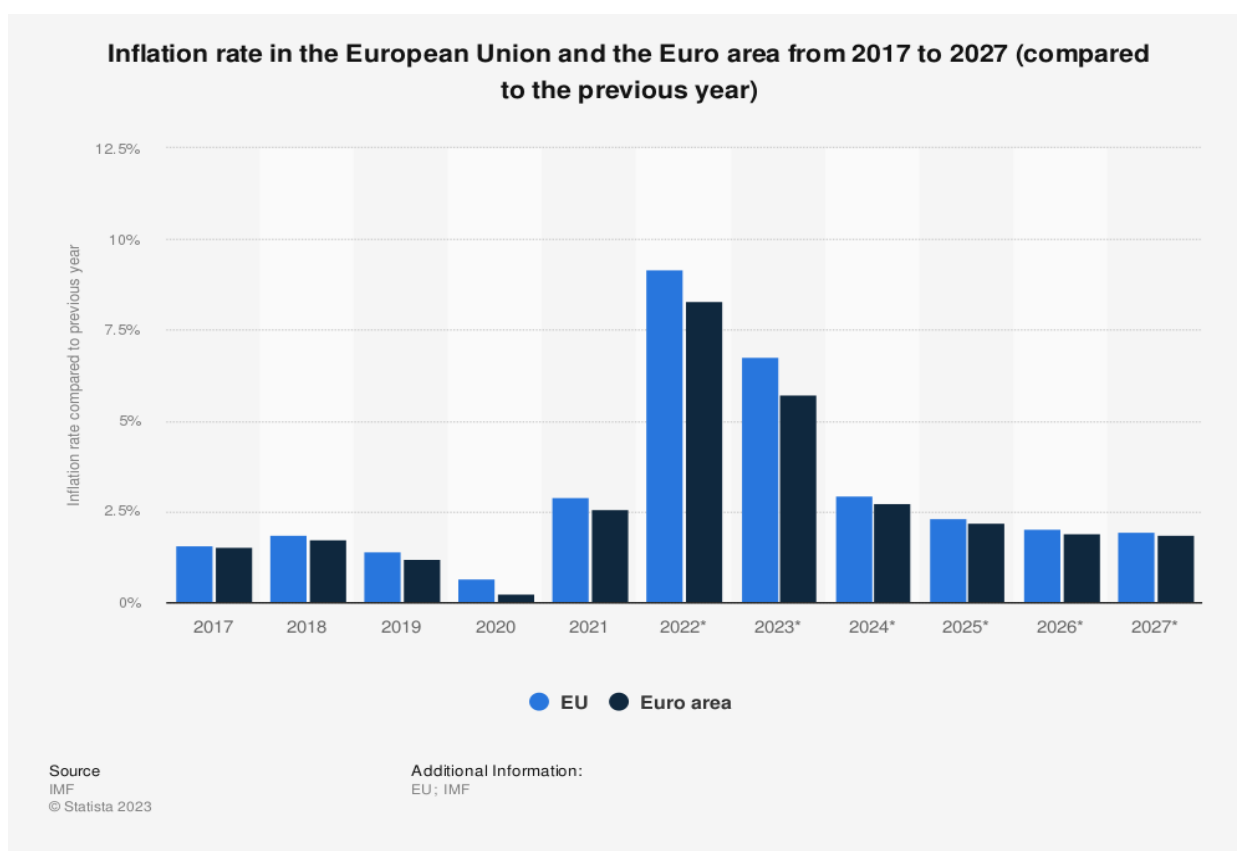
Figura 3. Indicii prețurilor de consum 2020-2022

Sursa: elaborat de autor în baza datelor disponibile pe <https://statistica.gov.md/ro>

Unul dintre principalii factorii care au contribuit la creșterea prețurilor în Republica Moldova a fost inflația creată în perioada pandemiei de Covid-19 și Războiul din Ucraina care a început în anul 2021. În plus, pandemia a afectat lanțurile de aprovizionare și producția, ceea ce a dus la creșterea costurilor de producție și, implicit, la creșterea prețurilor pentru consumatori [6].

Începutul pandemiei Covid-19 s-a remarcat drept un șoc global ce a impus măsuri de auto-izolare, blocări de frontiere și servicii în zona Euro. Asemenea, aceasta a fost remarcată prin închiderea afacerilor și o creștere a costurilor pentru unele sectoare și în rezultat creând o criză multidimensională provenită din surse externe cât și din surse interne, lovind atât cererea, cât și oferta și afectând atât nivelul agregat, cât și sectorul specific. În același timp, șocul pandemic a fost neutralizat printr-un răspuns politic fără precedent atât la nivel național, cât și la nivel supranațional. În combinație, toate acestea au dus la o volatilitate considerabilă a inflației în Europa

Conform indicelui armonizat al prețurilor de consum „IAPC”, inflația totală din zona euro, care egalase cu 1,2% în 2019, a scăzut la 0,3% în 2020 și a fost chiar negativă în a doua jumătate a anului 2020, înainte de a crește din nou la 2,6% în 2021 [5].

Figura 4. Ratele inflației în UE și în zona Euro 2017-2027

Sursa: <https://statistica.gov.md/ro>

Scăderea inițială a inflației totale s-a datorat în principal unei scăderi a contribuției inflației energetice ca urmare a prăbușirii prețurilor petrolului. Din ianuarie 2021, inflația generală a arătat o tendință ascendentă puternică, ducând inflația generală la cca. 10% în februarie 2022. În timp ce inflația energetică a jucat un rol-cheie în această tendință ascendentă a inflației totale din toamna anului 2021, o creștere a inflației, a prețurilor medii pe consum și a serviciilor, precum și o creștere mai mare a alimentelor. Inflația totală reflectată figura 4 „Ratele inflației în UE și în zona Euro 2017-2027” a stabilității prețurilor a prezentat o tendință de scădere în 2020 și a scăzut de la 1,2% în februarie 2020 înainte de începerea pandemiei în zona euro, la 0,3% în decembrie 2020. Pentru perioada succesivă se așteaptă o reducere a inflației de până la cca. 5% ca va duce la relaxarea măsurilor de creditare și stabilirea unui trai mai bun de viață [8].

Concluzii

Unul din obiectivele principale ale politicii economice este combaterea sau limitarea inflației. Cu toate acestea, atât guvernele cât și băncile naționale și mondiale ar trebui să joace un rol foarte important în crearea unor măsuri benefice statului pentru luptă contra inflației.

Astfel putem propune câteva măsuri pe care guvernele și băncile naționale/mondiale le pot lua pentru a preveni sau a controla inflația:

1. Politica monetară: Banca centrală poate ajusta rata dobânzii pentru a controla oferta de bani și pentru a reduce creșterea cererii și a prețurilor.
2. Politica salarială: Guvernul poate iniția negocieri salariale efective productivității muncii, reducând astfel presiunea inflaționistă.
3. Controlul prețurilor: Guvernul poate impune controlul prețurilor pentru a limita creșterea prețurilor.
4. Promovarea creșterii economice: Guvernul poate promova creșterea economică prin promovarea investițiilor, ceea ce poate reduce presiunea inflaționistă.

Referințe

1. Milton Friedman *Inflation: Causes and Consequences*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1968
2. Blair, F. (2021) *The Truth About Inflation*. Economics from the Top Down. 24 November, 2021
3. Gali J., *Monetary Policy, Inflation, and the Business Cycle: An Introduction to the New Keynesian Framework and its Applications*, Princeton University Press, Princeton and Oxford, 2008
4. Chirișescu D., *Inflația și alte dezechilibre din economia și societatea românească*, Institutul European, 2019
5. Binder, C., Rupal, K., *Expected and Realized Inflation in Historical Perspective*. In: *Journal of Economic Perspectives*, 2022, 36 (3): 131-56, DOI: 10.1257/jep.36.3.131
6. *The Inflation Factor: How Rising Food and Energy Prices Impact the Economy*, 2022, disponibil pe <https://www.visualcapitalist.com/inflation-rising-food-energy-prices-impact-economy/>
7. *Analize economice, prețurile și combaterea lor*, disponibil pe <https://ionita.md/2022/02/21/043-analize-economice-preturile-si-combaterea-lor/>
8. https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details
9. *How has the pandemic impacted inflation*, disponibil pe <https://blog.nationwidefinancial.com/markets-economy/how-has-the-pandemic-impacted-inflation/>
10. https://www.bnm.md/ro/search?search_name=inflatie
11. <https://www.weforum.org/search?query=inflation>